

भारतीय शिक्षा बोर्ड

अर्द्धवार्षिकी परीक्षा

संस्कृतम् - कक्षा-५

वर्ष: - २०२६-२७

निर्धारितसमय: - होराद्वयम्

अधिकतमाङ्काः - ५०

सामान्यनिर्देशाः —

- प्रश्नान् ध्यानेन पठत।
- प्रश्नपत्रं पठनाय १० निमेषस्य अतिरिक्तः समयः प्रदत्तः अस्ति। अस्मिन् काले छात्राः केवलं प्रश्न-पत्रं पठिष्यन्ति।
- अस्मिन् प्रश्नपत्रे ७ प्रश्नाः सन्ति, सर्वे च प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।

सामान्य निर्देश—

- प्रश्नों को ध्यान से पढ़ें।
- प्रश्नपत्र पढ़ने के लिए 10 मिनट का अतिरिक्त समय दिया गया है। इस दौरान छात्र केवल प्रश्नपत्र को पढ़ेंगे।
- प्रश्न पत्र में कुल ७ प्रश्न हैं, और सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

1. अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा उत्तराणि संस्कृतेन लिखत—

10

वयं प्रतिदिनं विद्यालयं गच्छामः। विद्यालयस्य भवनं विशालम् अस्ति। विद्यालयं परितः वृक्षाः सन्ति। विद्यालये अनेके फलवृक्षाः अपि सन्ति। विद्यालये एकः पुस्तकालयः अस्ति। पुस्तकालये विविधानि पुस्तकानि सन्ति। विद्यालये चत्वारिंशत् कक्षाः सन्ति। कक्षायां छात्राः पठन्ति। शिक्षकाः छात्रान् पाठयन्ति। अत्र एकं विशालं क्रीडाक्षेत्रम् अपि विद्यते। अत्र छात्राः विविधाः क्रीडाः क्रीडन्ति। क्रीडनेन व्यायामः भवति।

(क) एके पदेन उत्तरयत—

1×5=5

- (i) वयं प्रतिदिनं कुत्र गच्छामः ?
- (ii) विद्यालयं परितः के सन्ति ?
- (iii) विद्यालयस्य भवनं कीदृशम् अस्ति ?
- (iv) पुस्तकालये विविधानि कानि सन्ति ?
- (v) क्रीडनेन किम् भवति ?

(ख) अधः प्रदत्तनिर्देशानुसारं रिक्तस्थानं पूरयत—

1×5=5

(i) वयं _____ विद्यालयं गच्छामः।

अ. भवनं ब. प्रतिदिनं स. विशालम्

(ii) विद्यालये अनेके _____ सन्ति।

अ. छात्राः ब. फलवृक्षाः स. वृक्षाः

(iii) अत्र छात्राः विविधाः _____ क्रीडन्ति।

अ. क्रीडाः ब. वृक्षाः स. परितः

(iv) विद्यालयस्य भवनं _____ अस्ति।

अ. एकम् ब. विशालम् स. क्रीडाक्षेत्रम्

2. चित्रं दृष्ट्वा पट्टिकातः पदं चित्वा नाम लिखत—

1×5=5

वैज्ञानिकः, राजनीतिज्ञः, गायकः, क्रीडकः, संस्कृतज्ञः

(क) _____

(ख) _____

(ग) _____

(घ) _____

(ङ) _____

खण्ड:- ख (रचनात्मक कार्यम्)

3. अधोलिखितवाक्येषु पट्टिकातः शब्दं चित्वा रिक्तस्थानपूर्तिं कुरुत—

1×5=5

धनम्, अनुशासनस्य, पृथ्वीं, विद्या, अंके

(क) क्षणे नष्टे कुतः _____

(ख) कणे नष्टे कुतः _____

(ग) मार्गे भ्रमणस्थाने च _____ पालनम् अनिवार्यम्।

(घ) हंसः सिद्धार्थस्य _____ अपतत्।

(ङ) वयं भारतभक्ताः _____ स्वर्गं जेतुं शक्ताः।

4. पट्टिकायां केचन शब्दाः लिखिताः सन्ति। ततः समुचितं शब्दं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत—

1×5=5

हंसं, प्राणरक्षार्थं, नीडानि, उदयं, वानरस्य

(क) सूर्यस्य _____ दृष्ट्वा मम मनः अतीव प्रसन्नम् अस्ति।

(ख) देवदत्तः गगने उत्पतन्तम् एकं _____ शरेण अविध्यत्।

(ग) अद्य अयं बालः मातुः _____ व्याघ्रं जेष्यति।

(घ) वृक्षेषु अनेकानि _____ आसन्।

(ङ) डोल्फिन मत्स्यः _____ व्यवहारेण दुःखितः भवति।

5. अधोलिखितानि विशेषणानि विशेष्यैः सह मेलयत—

1×5=5

(क) एकेन • (i) वातावरणम्

(ख) लोहितवर्णः • (ii) वानरम्

(ग) सुगन्धमयं • (iii) व्यवहारः

(घ) दुःखितं • (iv) सूर्यः

(ङ) उचितः • (v) चक्रेण

6. कोष्ठकात् समुचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत—

1×5=5

- (क) पुरुषकारेण विना _____ न सिध्यति। (दैवाय, दैवं, दैवात्)
(ख) सूर्यः प्रतिदिनं _____ उदेति। (नियमं / नियमात् / नियमेन)
(ग) तौ विवदमानौ _____ समीपम् अगच्छताम्। (नृपस्य / नृपं / नृपाय)
(घ) अर्जुनः लगुडं दात्रं च स्वीकृत्य _____ प्रति धावति।
(व्याघ्रेण / व्याघ्रं / व्याघ्राय)
(ङ) किमर्थं मया _____ कार्यं न कृतम्? (विवेकात् / विवेकं / विवेकेन)

खण्डः- ग (प्रयुक्त-व्याकरणम्)

7. रेखाङ्कितपदस्य स्थाने अभिमुखं वाक्यं दृष्ट्वा पट्टिकागतं पर्यायपदं चित्वा वाक्यरचनां कुरुत—

1×5=5

वन-वर्धनम्, कुत्र, खेलितुम्, तीरे, क्षीरिकाम्

- (क) कणे नष्टे कुतो धनम्।
(ख) गोसम्पत्तिं काननवृद्धिं प्राप्तुं परिसर-शुद्धिम्।
(ग) एकस्मिन् समुद्र-तटे अनेके वृक्षाः आसन्।
(घ) अद्य क्रीडितुं मा गच्छ।
(ङ) प्रसादरूपेण ते पायसं साधयित्वा जनेभ्यः वितरन्ति।

8. रेखाङ्कितपदस्य स्थाने पट्टिकागतं विलोमपदं चित्वा वाक्यरचनां कुरुत—

2×5=10

भीताः, दुःखेन, कदापि, सहितम्, सुखस्य

- (क) पुरुषकारेण विना दैवं न सिध्यति।
(ख) सूर्यः चन्द्रः च सदा नियमानुसारेण कार्यं कुरुतः।
(ग) भारते विदेशेषु च एतत् पर्व महता उल्लासेन परिपाल्यते।
(घ) साधु बालक! विरलाः त्वादृशाः वीराः मया दृष्टाः।
(ङ) भ्रातः! किं तव दुःखस्य कारणम्?